

VILAFRANCA DEL PENEDES

Del pas dels jueus

El historiador de la nostra vida local constata, del segle XIII a la primera meitat del XV, un període de pujança que coincideix amb la migració jueva.

Serà un casual sincronisme? No, tem que, sovint, el desplaçament d'aquesta dissortada gent ha determinat la decadència o la creixença de les ciutats i dels Estats: Venècia i Hamburg en són, entre altres, un exemple. I així mateix veiem com Espanya esdevé víctima de l'èxode jueu. Bayaceti, el gran turc—reporta Felip de la Penya—, fiscalitzà l'acció catòlica del rei (Ferran el Catòlic) amb aquests mots: "A aquest anomenat rei polític, que empenyia la seva terra mentre enriqueix la nostra?". Per contra, Holanda es convertí, per virtut de l'afluència israelita, en una gran potència econòmica.

El call jueu ocupava el carrer de Ferran i els seus entorns: possiblement tot el que és edifici i pati del col·legi de Sant Raimon. El cementiri era, segons el Llibre Verd, "a mont judayo, dit ara mon juich", lloc conegut més tard per "Cua de Lluert". Tanmateix la jueva vilafraquina era poc important. Per ara cap cens no hem pogut obtenir, i si acceptem el mínim d'albergs legítims per a la constitució del call —la data de la qual no ha estat encara precisada—, podríem fixar en uns 150 o 200 persones el nucli jueu de la nostra vila. Hagué de produir-hi una creixença per tal com els calgué bastir una nova sinagoga, segons proveu els documents existents. El call pertanyia a la col·lecta de Barcelona i hom el troba esmentat amb freqüència en els privilegis reials.

Es fa difícil de determinar la data en què els jueus vingueren a Vilafranca, per bé que tenim notícies que aquella missaga va establir-se al Penedès molt abans d'estendre's l'acta de constitució de la vila. Milà i Fontanals parla de colons semitics a l'Olerdola antiga. I a l'any 975 apareixen noms adoptats pels jueus en els habitants de La Vall, Olerdola i Avinyonet. És, per tant, admissible que vinguessin a repoblar el Penedès després de la Reconquesta, i que, més tard, acudissin a la fundació de Vilafranca? Aquesta hipòtesi—donada la perspectiva que els devia oferir la nostra vila—pot acceptar-se gairebé sense reserves.

Contràriament a l'esdevingut en altres poblacions, on eren víctimes del fanatisme, a la nostra vila no ha estat enregistra cap topada: ans bé, el "Llibre Verd" consignà l'ajut prestat pels jueus a la

nostra antiga Universitat en bastir-se les muralles, l'any 1388, en precisió d'un atac. Ni l'any 1391, llavors de la sublevació israelita de Barcelona, la qual va repercutir a tota la Corona d'Aragó, va ésser alterat l'ordre. Donat l'escàs nombre de la juevia, devia regnar una bona avenença. El fet que vestissin túnica o vesta sense cap senyal omínis pot servir d'indicador.

Tampoc no se sap—Mn. Coy, en la lleugera al·lusió que els fa en "Vilafranca del Penedès, su Historia y Monumentos" no en diu res—la professió dels nostres jueus. El prestege degué ésser la seva preferent ocupació, com ho era atreu. Efectivament, Jaume I es reconeix sovint llur deutor i els alayoreix amb concessions d'ordre religiós i econòmic.

Dos jueus vilafraquins són esmentats per Francesc d'A. Bofarull i Sans com a notables: Benevíst de Porta, qui l'any 1263 era Batlle Regi de Barcelona i prestador important de Jaume I, i el seu germà Astruc, contravertit, el qual va ésser penyorat i exiliat i després absolt, per conceptes irreverents en referir-se a Jesucrist.

Un document de l'any 1392, pel qual Joan I fa donació als ermitans del Puig o muntanya de Pacs de la sinagoga, amb els drets, béns, joies

i agencaments corresponents, permet d'entrellucar la conversió dels jueus al cristianisme. Va ésser total, aquesta conversió? Romangueren a Vilafranca els jueus?

Del pas dels jueus no servem altre record que el carrer dels Jueus, el qual molts covilatans placen a l'actual carrer d'Alfarràs (abans Canyamás), mentre els cronistes vuitcentistes el situen al de Ferran, on hi ha dues cases que, qui sap!, poden datar d'aquell temps. I anem a saber si molts dels cognoms vilafraquins són originaris d'aquella gent rica i nòmada per força.

FERRER MAS I PARERA

"PULMOFORT" OLIVELLA

Es el millor remei per a combatre la tos, bronquitis, asma, grip

Es ven a les cases: Doctor Andreu, Viladot, Martí, Segalà, Farmàcia de La Creu, Farmàcia Internacional, Doctor Amargós, Doctor Nadal, Torregrossa, etc., etc., i principals ciutats de Catalunya

Del F. C. Vilafranca

Com a bon aficionat al F. C. Vilafranca, avui que LA PUBLICITAT dedica a la nostra vila una fulla extraordinària, em sento orgullós d'escriure-hi qualques mots, encaminats a enaltir els colors del club penedès.

Es innegable els avenços que veient el F. C. Vilafranca per auriar el seu nom i el seu prestigi. Els seus dirigents res escatimen per tal de treure el màxim de glòria en les lluites, algunes d'elles ben aïrrissades, que ha hagut de sostenir l'equip vilafraquí davant d'altres de superior categoria.

L'historial que vesteix el club de la Penedès és extensíssim i per cert bastant complicat per a detallar-lo a ploma volant, tal com m'ha proposat des del seu principi. Per tant, en gràcia a la brevetat, em limitaré a fer relleure el més sobresortint, car no dubto que ell serà suficient perquè el lector es faci cabal de la importància que el volta.

Vingué a l'estadi esportiu l'any 1900, formant al seu entorn entusiastes joves, la major part catalans i francesos, entre els quals recordo els germans Berger, molt ben secundats per elements vilatans. Així és que l'actual cercle vilafraquí és el degut

cies motivades per enveges gens dissimulades tant de part dels socis com dels jugadors.

Sortosament, doncs, tota aquesta mena de tempesta que creava un sens fi d'obstacles, es pogué arribar l'any 1920, en què el Vilafranca s'adjudicà el Campionat de la província de Tarragona i des d'aquesta data, sempre ardit i triomfant, arribà a ésser campió del Grup de Promoció ponent de la temporada 1925-26, i ara, diumenge passat, empatant amb el Sitgetà, tornà a omplir-se de glòria, adjudicant-se novament el cobejat títol d'enguany, o sigui de 1926-27.

Tot això exposat a grans gambades: cal ara fer esment que durant els seus darrers i esplendorosos temps s'ha confirmat una valua indiscutible, que el fa simpàtic i atractiu a tots o quasi tots els comarcans i clubs de Catalunya.

Com a premi a la seva brillant actuació, el F. C. Vilafranca guarda dins una formosa vitrina la sèrie esplèndida de trofeus, copes, medalles, etc., prova palesa que en tot temps la seva potencialitat ha celsat per damunt de la dels seus contrincants.

Actualment l'equip el formen: (noms): Llorenç, Paulino, Sincart, Guasch, Ferrer, Gándara, Miralles, Agustinet, Cudet i Juvé. Els més

Equip del F. C. Vilafranca

de tots els seus similars de la comarca penedèsca.

Els seus començos excuso dir que foren plens de vicissituds, maldecaps, peripètics i fins i tot de desenganys. La vida—diguem-ne embrionària—s'afegí momentàniament fins arribar l'any 1912, en què amb un creixent nombre de socis i d'uns capdavanters abnegats, es constituí l'actual i magnífic camp de joc, situat a la carretera de Tarragona, de la vila nostra.

Portà el F. C. Vilafranca des d'aquesta adquisició una vida esplèndida i exuberant? No; actua amb grosses dificultats, degut a dissiden-

tes són Paulino i Cudet. També el Vilafranca posseïa un notable reserva, en el qual, entre altres bons jugadors figuren: Morras, Llorenç, Via, Blanch, Soler i Batlle.

La presidència del Club està confiada a l'abnegat esportista Joan Escalas, el qual, acompanyat dels seus companys directius, tals com Ramon Sala, Mascaró, Doroteo, Llinàs, Huguet, Ventura, Balanyà, Tomàs i Guasch, són l'àncora del projecte futbolístic vilatà.

Hurra, doncs, el F. C. Vilafranca! Vilafranca del Penedès, 1927.

JAUME PARERA RAFOLS

Als amics de Ciutat

Avui no volem parlar de rius, ni de muntanyes, ni de vegueries i correiments, ni tampoc de l'alt fundador i liquidador de la dinastia dels prínceps olerdolans, sobirans del Penedès, el nostre senyor comte Mir Geribert.

Ja que escrivim per a una pàgina que ha de sortir a Ciutat, i suposant que altres companys de pàgina, millor que jo els parlaran globalment de la nostra història, agrícola, plaent, castral, etc., etc., vila, em limitaré a fer als amics de la Ciutat (i de Catalunya-Ciutat) una invitació a la nostra festa major: no fires, festes, grans actes... sinó festa major, tal com sona, que per altra part, és, com porten sempre els programes des d'uns quants anys, "la més típica de Catalunya", i que per a més detalls se celebra ajudant Déu i Sant Felip Martí, que és el nostre patró, els dies 29, 30, 31 d'agost i l'1 i 2 de setembre de cada any (menys els de festa o calamitat inesperada), si bé els tres primers són els únics verament folklòrics i que per força agraden més als forasters. Tractarem, sols, del primer dia.

El dia 29 és la vigília, parlant oficialment. Dic això perquè la vigília de fet, és el dia 28; ja que, el 29 sembla que sigui el mateix dia del Sant, sinó que les patacades comencen al migdia. Bon començament, en bona fe. Jo he conegut fills de Vilafranca i fins n'ets i reñets, que per altres qüestions no hi viuen, que fa anys que

(es garanteix la companyia de viatge): i creu que no t'hi recordaràs del jornal que pots perdre, ni de les poques pessetes que et costarà.

Què passa? Que així que toca la primera campanada de les dotze del migdia, i de vegades abans i tot, ja no hi ha ningú que aguantí el llumí del que ha de calar la gran tronada que hi ha estesa a la Rambla i que té la virtut de fer tapar les orelles, tancar el cervell dels gossos, espantar els ocells pacífics i canviar radicalment l'esperit de la gent que, en sentir aquestes antífonas s'els tremolen els membres i en aquells moments perdonarien els deutes més complicats. Ah! Però com puja tot això quan després de l'últim tro, que és el divo pinfolaire de tot l'espècie, sentim els reflets de les gralles i els gonglats dels rebolants... Allavors, sentim una esgarripança sensual que ens amara tot el cos, els cabells deixen l'horitzontal i les llacrimetes, desfogues de saber el que passa, surten com tustades per una vareta màgica i si se'n pousessin a tocar vilafraquins o penedèscares esbotzarien la tubèria indolent. De tronades en pot encetar qualsevol senyor Canons de Sant Gervasi en una pit d'istiu que estigui de broma, i de campanes, a cada poble o barri amb narròquia n'hi trobareu tantes com volgueu, però de gralles i tabals n'hi ha a Penedès i al camí de Tarragona que són els que en tenen el privilegi.

Oh, tu, amic de Ciutat! que hauràs fruit de tants de concerts de càmara, de gran orquestra, d'òrgue, d'arfeons i d'òpera més o menys amolinosos, ja que sents bo i cada nit i bo i a cada cantonada les tenores airejades empordaneses i selvatanes, tu que fins ets músic o musicògraf o intencionalment, tu que l'encisa el dolçissim folk-lore català i que has fet més d'un viatge pesat però per a tu plaent, als Pireneus, el Pallars o el Bergadà per a sentir copiar del mateix poble les seves característiques inefables... has sentit les gralles alguna vegada i l'has enciat amb respecte davant la majestat dels grallaires, que quan la seva música els deixa lliures els espera l'altre folk-lore de l'ajada, la fanga, els arpiots o la màquina d'ensulfatar, que són nascuts, trempats o viscuts al camp de Tarragona, i encara quatre vegades més al Penedès que tens a un vol d'ocell de la ciutat? Cada any Vilafranca t'ofrena aquesta ocasió preciosa i cada any també t'ofrenen totes les viles i pobles del Penedès; si encara l'enteses a menysprear-ho, pitjor per a tu, tu t'ho has perdut.

Sembla que tot s'hagi d'acabar aquí, oi? No! Ens hem de guanyar el dinar a força d'emoions. No vull par-

Els millors b'aus per a la roba són els de la marca

"LA ROSA"

Fabricant: J. ROMAGOSA

Vilafranca del Penedès

no han gustat les emociions dels altres dies, però a l'obertura de la festa, tot-hom s'hi deixa caure. Tu, caríssim ciutadà, per assistir-hi, pots prendre un tren que surt del baixador del Pas-seig de Gràcia, a les nou en punt, i arriba a Vilafranca a quarts d'onze

Sastreria BAYER

Assortiments en tota mena de gèneres de novetat

Especial per a la temporada d'istiu

Angel Guimerà, 61 - Vilafranca del Penedès

GARATGE ESPORT

Josep Bardalet

Lloguer de cotxes de turisme. Sots-agent dels renomats

cotxes

Willys - Knight i Overland

TELEFONS: GARATGE, 288 PARTICULAR, 341

Prat de la Riba, 27 - VILAFRANCA DEL PENEDES

XAMPANY

P. BAQUES

:: El preferit dels paladars refinats ::

Caves Guardiola

:: de Fontrubí ::

PENEDES

UNDERWOOD

La màquina d'escriure que acabareu per comprar

AGENT:

: Llibreria Pujol :

Vilafranca del Penedès

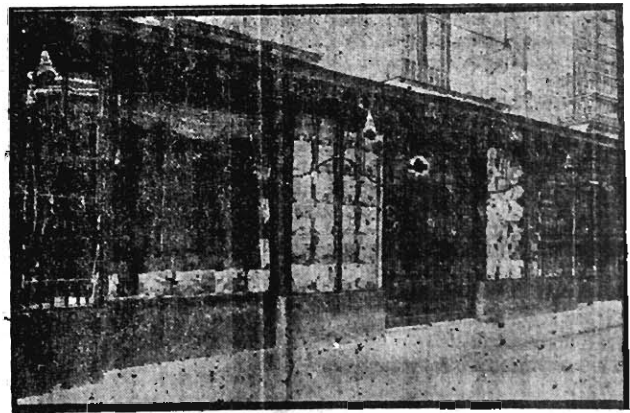
Organització a fulles extraordinàries a càrrec de Josep Oromí LA PUBLICITAT

JAUME RAFECAS

Antiga Casa

AREÑAS

Angel Guimerà, 18 i 20

Importants assortiments per a totes les temporades de l'any, en

Camiseria : Corbateria : Gèneres de punt
Guanteria : Perfumeria : Bisuteria
i articles per a presents
Sempre els últims models en portamonedes de senyora : Paraigües : Ombrel·les : Vanos
A preus fixos i econòmics

VILAFRANCA DEL PENEDES

JOAN ESCLASANS I MILA

VINS A L'ENGROS

Adreça telegràfica: ESCLAMILA

Telèfons 135 i 185

Vilafranca del Penedès

CATALUNYA

CEPS AMERICANS

EN LES MILLORS VARIETATS

Rafel Batlle Planas

VILAFRANCA DEL PENEDES

TELEFON 101

MERCERIA

CASA PONS RIBALTA

Especialitat en Gèneres de Punt
Perfums Astra

Plaça Constitució, 10 i 12 - Vilafranca del Penedès

lar de les bandes de música militars o païsans que per a sentir-les ja tens el Turó Park i les Martiniques... Vull parlar de les nostres gestes èpiques, dels nostres jocs olímpics que, amb aquest esport també anem al unison dels camperols de Tarragona, però també guanyant-los per mà.

No et vull ofendre; però estic segur que hauràs sentit d'orfeonistes o de coristes aquella cèlebre cançó de Clavé "Els Xiquets de Valls", que conté tants rataplan (tabals) i naires-naires (gralles). No sé si els has vist mai, però si tens algun any i t'els has trobat alguna vegada per Barcelona, no els has vist com Déu mana. Et sembla pel títol inventat per Clavé que només són de Valls? Efectivament, allí varen néixer, però és

calde perquè és cosa d'ésser-hi i no de llegir-ho, i per a escriure-ho, sincerament, no em veig amb cor ni amb traça. Vilafranca, però, et brinda l'ocasió al migdia del 29 d'agost.

I a la tarda, des de després de dinar fins que amb tota majestat ha entrat el Sant Patró a la nostra Basílica, després de sortir de casa el Prohom que l'ha guardat tot l'any i d'haver passejat per la vila, els carrers de Vilafranca són l'escenari continu dels nostres riquíssims ballets populars, i cada moment és una pàgina gloriosa i vivent de la nostra deu popular, gràcies a Déu, inesgotable i variadíssima. Surten el drac antiquíssim, que treu foc per tot arreu, i que fa seguir un flabiol i tambori amb melodies rànquies i pròpies; els diables també enfogainats a so de tabals més greus, que discorren per acabar amb coets i fatal acatament a la Divinitat, i visques al Patró de casa; els gegants tan populars arreu, però amb gralles i tabals; els ferrenys balls de bastons que piquen amb tota l'ardor i unió del dansari; el ball de les gitanes (del Penedès) amb gitanos autèntics més contents que mai; el vistós ball de cercoletes; el nadalenc ball de pastorets; l'infantil ball de fignolaires; l'escandalós ball dels panaderes. I encara més, segons els anys i les pessetes, i tots a so de gralles o flabials que els acompanyen i els fan dansar amb tonades característiques, pròpies i immutables. El ball de bastons és per ell sol tot un tractat gruixut de música i dansa popular. Garanteixo feina intensiva al que vineu amb paper i llapis.

No em puc allargar més: Vilafranca l'espera, oh amic de Ciutat!, la vigília de la seva magna festa major. Vull acabar declarant que, després de pensar-hi molt, sospito que el Penedès és la comarca més folklorica de Catalunya (ni més ni menys) i la menys coneguda (ni menys ni més).

J. VALERO I RICES

"REUMACURA"

OLIVELLA

De resultats immillorables per a combatre reumatisme subagut i crònic, articular i dialòsic i les manifestacions internes de la gota.

Es ven a les cases: Dr. Andreu, Viladot, Martín, Segalà, Farmàcia de la Creu, Farmàcia Internacional, Dr. Amargós, Dr. Nadal, Torregrossa, etc., i principals ciutats de Catalunya.

al Penedès i sobretot a Vilafranca on s'han fet grans i han cobrat glòria i fama junt amb els castellers de casa nostra. No t'els puc descriure perquè el lloc no dona per a tant, ni et puc comunicar l'emoió del primer castell que es munta quan el cerca-vila ha arribat a la Casa de la Vila o a la l'al-

FIJAPELO VARON DANDY

Unic fixador del cabell que sense engrassar-lo li proporciona brillantor i conserva el pentinat tot el dia.

Del camí

Enllà...

El poble, vila o ciutat nadius no ens contenen res mentre hi som.

Però, àncu-vos-en lluny, i malgrat que no vulgueu recordar-vos-en, si trobeu l'avinentesa propícia, us notareu al cor com una mena de trasbalsament.

Això passa a tothom d'identica fàcil. Tingueu fama d'indiferents o d'apassionats, tant-se-vall! Tant-se-vall!

perquè, si fa o no fa, l'ànima dels homes ve a ésser la mateixa.

I, així, no us estranyeu pas si us diu, per un de nosaltres, que s'ha comogut en veure, al bell mig de Xerx, un rètol que cantava: "Societat Enològica del Penedès, S. A.", i trobar-se amb un guarda urbà que, contestant a una pregunta, li assenyalava el mateix amb gest de polidesa.

Es que amb un més enllà, no solem pensar-hi. Som bestioletes terribles, d'ideals migrats o sense ideals si a tomb ve. I a l'hora que ens veiem petits, de no fixar-nos o bé d'oblidar,

en observar plantada una bandera de voluntat i d'expansió, sota un cel que no és el nostre, fruïm d'una benaurança i d'un goig que no sabem com explicar-nos.

Certs moments la nostra contrada assoleix un relleu especial, vivíssim, i els nostres carrers que titllen d'ensopits, els nostres homes que ens creiem sense importància, els nostres campanars que ens deixen freds, se'ns presenten vigorosos de poesia en evocar-los, ferits per una amor i enyorança que no sospitavem.

NOIA DE GURRI

La Sastreria Besolí

presenta les col·leccions més selectes en articles

de

Sastreria - Camiseria - Capelleria

i tota classe d'articles d'home, a l'ensens que totes les peces confeccionades d'home i nen, a preus MOLT ECONOMICS

VILAFRANCA DEL PENEDES

Josep Vives Balanyà

ADOBS - SOFRES - SOFRINS
PRODUCTES ONOLOGICS

Especialitat GUANO ROIG PENEDES

RAMBLA NOSTRA DONA, 39 - Tel. 203
Vilafranca del Penedès

Per als tancats a la
presó de la Vila

La presó de la nostra vila és realment íntima. Sense aire ni sol, regalant d'humiditat arreu, plena de goteres que ningú no mira de tapar. Es veu be que els nostres regidors, creguts que no hi han d'ésser portats mai, la deixen tal com es troba per tal que no perdi l'aspecte tènue.

Però no és pas d'això, malgrat tenir molta importància, del que vull preocupar-me avui per avui.

Es d'una altra cosa a la qual tots nosaltres podem contribuir. Senzillament de portar un brinet de conhort a l'ànima dels que són delinqüents o presumptes delinqüents. Si no heu visitat mai l'edifici, jorquieu d'anar-hi, contempleu-lo i rumieu l'argament, i veureu de seguida com cal endoïcir les hores de silenci, de separació del món i de les inefables meravelles que tanca. Una llenca de cel blau alegre l'esguard, els arbres vestits i despullats aïnen les cordes sentimentals, i la nostra presó és construida de tal guisa, prescindint fins de les regles més elementals d'higiene, que l'únic que fereix la retina són unes parets altes, blanques i nues.

Comprengueu que és de veritat horripilant, escruixidor. Tanta monotonia absurda, tanta buidor i migradesa d'elements, hauria d'ésser compensada per una aportació generosa, que llevi als dissortats reclous la idea d'una baixa, estúpida revenja social, que acreix els instints de criminalitat en comptes d'otegar-los.

No és menys la pensada d'aquesta aportació generosa, rica i vessadora de saba espiritual, sinó d'una gentil donzella que me l'ha suggerida, pregant-me que tinguí l'atenció de fer-ne una crida. I perquè enenc que pot redimir, apartant dels cervells melindrosos imaginacions febroscuques, em plau de recollir-la act perquè doni fruits de benedició, que Déu i els homes de bona voluntat han de saber per quins fins es dicta. Demano amb l'amiga meua, que té comprensió, puix que coneixedora de la dolor perquè no s'averenyexi de tractar-hi, "que s'en-viïn llibres a la presó perquè els po-

brissons reclous es distreguin", que s'escolti la meua ardenta súplica perquè una biblioteca selecta, d'amples perspectives d'entusiasme, d'heroisme i d'abnegació, pugui substituir la visió de les gràcies naturals, la dels relats formosos. Porteu-hi tot el que us plagui més, dins un criteri d'educació o d'esbargiment honest, bo i recordant que l'home no tan sols de pa de farina viu, que altres menes són també profitoses i duen un guany de moralitat escaient.

Si no m'arrisca a demanar res a la vila, en la seva representació col·lectiva, prou i massa que sé perquè ho

"SUEROVIL"

OLIVELLA

ELIXIR I INJECTABLE
(simple i ferruginós)

Reconstituent vital. Recomanat per les principals eminències mèdiques pels seus marcats efectes i per la seva garantia puresa i preparació aurada.

Es ven a les cases: Dr. Andreu, Viladot, Martín, Segalà, Farmàcia de la Creu, Farmàcia Internacional, Dr. Amargós, Dr. Nadal, Torregrossa, etc., i principals ciutats de Catalunya.

faig a gràtuit. Abans parlo de coses estrictament materials, de les goteres i de la humitat, que no s'han volgut apagar baldament les queixes reiterades. Crec que regna un parer esquitat dins certes esferes, que posa a la justícia serena colzeant-se amb la injustícia manifesta, i és per això que m'abstinc de pregar la seva cooperació a l'obra dissenyada, pensant que és la vila sencera la que la menarà a terme sense vacil·lacions.

ALFONS SANS I ROSSELL

Desitgeu ampliar els vostres coneixements comercials? Aspireu a ésser Comptable dintre breu termini? Teniu algun dubte sobre qüestions mercantils? Voleu organitzar la vostra Comptabilitat amb moderns sistemes?

Acudiu avui mateix, sense perdre temps, a la

Acadèmia Mercantil MIRO

Rambla de Sant Francesc, 27, segon - Vilafranca
Telèfon 345

Glasses individuals, collectives i especials per a senyores i dependents de comerç. Conferències i consultes especials per a tot home de negocis

Horari: de 8 a 23.

Ensenyament per correu

Sol·liciteu detalls

Al FORN DE SANT JOAN, que crema des de l'any 1785, trobareu les veritables Coques de Vilafranca

Es al carrer de Sant Joan, 9 i fa cantonada amb el de la Palma

